

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvllivs Cicero Mannvcciorvm Commentariis Illvstratvs antiquaeq. lectioni restitutus

Continens Orationum Volumen Primum

Cicero, Marcus Tullius

Venetiis, 1583

In Orationem Ciceronis Pro P Qvinctio Pavlli Manvtii Commentariivs.
Argvmentvm

[urn:nbn:de:gbv:45:1-764059](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-764059)

IN ORATIONEM CICERONIS
PRO P. QUINTIO
PAULLI MANVTII
COMMENTARIVS

ARGVMENTVM

HAEC priuata caussa est, quam adolescens egit Cicero, Decula & Dolabella cos. annos natus, ut recte contra Cornelium Nepotem Gellius probat, uigintisex. nam, cum Sulla uictor nouis legibus & moribus rep. constituisset, Cicero ad causas priuatas, & publicas adire coepit, dixitq. pro Quintio apud C. Aquillium Gallum: quam orationem idem Gellus Illustrissimam appellat. Nec tamen causam hanc egit primam: quod illa uerba non obscure significant: Ita se res habet, ut ego, qui neque usu satis, & ingenio parum possum, cum patrono disertissimo comparer. Et illa etiam apertius: Quod mihi consuevit in ceteris causis esse adiumento, id quoque in hac causa deficit. Argumentum orationis ex ipso Cicerone colligitur. Sed, quia diffusum, multisq. uerbis explicatum laborem & difficultatem studiosis afferre potest; summa rerum quasi decerpam, breuiterq. perstricta proponam, quo facilius comprehendantur. Sex. Naeuius praeco biennio ante, Scipione & Norbano cos. Gallicanum P. Quintij fundum occupauerat, impetrata Burrieni praetoris edicto bonorum eius possessione, quod eum ex societate pecuniam sibi debere, & uadimonium deseruisse diceret. Neque hac iniuria contentus, multis post mensibus Quintio suum ius persequente, a Dolabella praetore postulauit, ut sibi Quintius iudicatum solui satisfaceret, ex formula, quod ab eo peteret, cuius bona dies triginta ex edicto praetoris possessa essent. Recusante eam condicionem Quintio, ut ignominiosam; quia, si possessa ex edicto praetoris bona sua fateretur, simul, desertum a se uadimonium esse, fateri cogebatur; praetor tamen, nullo iure, nullo more, iussit Quintium aut satisfacere solum, aut sponsonem cum Naeuio facere, si bona sua ex edicto Burrieni praetoris dies triginta possessa essent. Cum utraque periniqua condicio uideretur; sponsonem Quintius facere maluit; & quamquam reus esset, priore tamen loco contra consuetudinem causam diceret. Iudicem sumpsit, idest ab urbano praetore datum
A accepit,

M. TVLLII. C I C E R O N I S P R O . P . Q V I N C T I O O R A T I O . I

VAE res in ciuitate duae plurimum possunt, eae contra nos ambae faciunt in hoc tempore, summa gratia, & eloquentia, quarum alteram, C. Aquilli, uerborum, alteram metuo, eloquentia Q. Hortensij ne me dicendo impediatur, non nihil commoneor: gratia Sex. Naeuij ne P. Quinctio noceat, id uero non mediocriter pertimesco. neque hoc tantopere querendum uideretur, haec summa in illis esse; si in nobis essent saltem mediocria. uerum ita se res habet, ut ego, qui neque usu satis, & ingenio parum possum, cum patrono disertissimo comparer; P. Quinctius, cui tenues opes, nullae facultates, exiguae amicorum copiae sunt, cum aduersario gratiosissimo contendat. Illud quoque nobis accedit incommodum, quod M. Iunius, qui hanc causam, Aquilli, aliquoties apud te egit, homo & in alijs causis exercitatus, & in hac multum & saepe uersatus, hoc tempore abest, non a legatione impeditus; & ad me uentum est, qui, ut summa haberem cetera, temporis quidem certe uix satis habui, ut rem tantam, tot controuersijs implicatam, possem cognoscere. ita, quod mihi consuevit in ceteris causis esse adiumento, id quoque in hac causa deficit. nam, quo minus ingenio possum, subsidio mihi diligentiam comparauit: quae quanta sit, nisi tempus, & spatium datum sit, intelligi non potest. Quae quo plura sunt, C. Aquilli, eo te, & hos, qui tibi in consilio adsunt, meliori mente nostra uerba audire oportebit; ut multis incommodis ueritas debilitata, tandem aequitate talium uirorum recreetur. quod si tu iudex nullo praesidio fuisse uidebere contra uim, & gratiam solitudinem, atque inopiae; si apud hoc consilium ex opibus, non ex ueritate causa pendetur: profecto nihil est iam sanctum, atque sincerum in ciuitate; nihil, quod humilitatem cuiusquam grauitas & uirtus iudicis consolatur. certe aut apud te, & eos, qui tibi adsunt, ueritas ualebit; aut, ex hoc loco repulsa ui, & gratia, locum, ubi consistat, reperire non poterit. Non eo dico, C. Aquilli, quo mihi ueniat in dubium tua fides, & constantia; aut quo non in ijs, quos tibi aduocasti, uiris electissimis ciuitatis, spem summam habere P. Quinctius debeat. quid ergo est? primum magnitudo periculi summo timore hominem afficit, quod uno iudicio de fortunis omnibus decernit. id, dum cogitat, non minus saepe ei uenit in men-

tem potestatis, quam aequitatis tuae: propterea quod omnes, quorum in alterius manu uita posita est, saepius illud cogitant, quid possit is, cuius in ditione ac potestate sunt, quam quid debeat facere. deinde habet aduersarium P. Quinctius, uerbo, Sex. Naeuium; re uera, huiusce aetatis homines disertissimos, fortissimos, ornatisimos nostrae ciuitatis, qui communi studio summis opibus Sex. Naeuium defendunt: si id est defendere, cupiditati alterius obtemperare, quo is facilius, quem uelit, iniquo iudicio opprimere possit. nam quid hoc iniquius, aut indignius, C. Aquilli, dici, aut commemorari potest, quam me, qui caput alterius, famam, fortunasque defendam, priore loco causam dicere? cum praesertim Q. Hortensius, qui hoc iudicio partes accusatoris obtinet, contra me sit dicturus; cui summam copiam facultatemque dicendi natura largita est. ita fit, ut ego, qui tela depellere, & uulneribus mederi debeam, tum id facere cogar, cum etiam telum aduersarius nullum iecerit: illis autem id tempus impugnandi detur, cum & uitandi illorum impetus potestas adempta nobis erit, & si qua in re, id quod parati sunt facere, falsum crimen, quasi uenenum aliquod telum, iecerint, medicinae faciendae locus non erit. id accidit praetoris iniquitate, & iniuria; primum, quod contra omnium consuetudinem iudicium prius de probro, quam de re, maluit fieri: deinde, quod ita constituit id ipsum iudicium, ut reus, ante quam uerbum accusatoris audisset, causam dicere cogeretur. quod eorum gratia, & potentia factum est, qui, quasi sua res, aut honos agatur, ita diligenter Sex. Naeuij studio & cupiditati morem gerunt: & in eiusmodi rebus opes suas experiuntur, in quibus quo plus propter uirtutem nobilitatemque possunt, eo minus, quantum possint, debent ostendere. Cum tot tantisque difficultatibus affectus, atque afflictus, in tuam, C. Aquilli, fidem, ueritatem, misericordiam P. Quinctius confugerit; cum adhuc ei propter uim aduersariorum non ius par, non agendi potestas eadem, non magistratus aequus reperiri potuerit; cum ei summam per iniuriam omnia inimica, atque infesta fuerint: te, C. Aquilli, nosque, qui in consilio adestis, orat, atque obsecrat, ut multis iniurijs iactatam, atque agitatam aequitatem, in hoc tandem loco consistere, & confirmari patiamini. id quo facilius facere possitis, dabo operam, ut, a principio res quemadmodum gesta, & contracta sit, cognoscatis.

EXPLANATIO

VAE RES in ciuitate duae plurimum possunt, eae contra nos ambae faciunt in hoc tempore, summa gratia, & eloquentia. Vbi de re aliqua in iudicio contenditur, magni refert, quibus iniurijs ad causam ingreditur, quaque primum opinione iudicium animos imbuat orator. nam cum uictoriae spes duabus maxime rebus nitatur, innocentia rei, & eloquentia patroni; innocentia si obruitur gratia, patronus accusatoris ingenio, & eloquentia si uincitur: his incommodis ita occurrere, ne causae noceant, non minimae artis est. nocere autem posse non uidentur, si statim paceant, & aduersarij gratiae, accusatoris eloquentiae, iudicis aequitas & sapientia opponatur. Hoc artificium nunc
A 2 utitur